

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 27 ΜΑΪΟΥ 1939

ΑΡΙΘ. 21

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗΝ

Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἔγινε μεγάλη συζήτησις ἀναφορικῶς πρὸς τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν καὶ διευτυπώθησαν διάφοροι γνῶμαι, ἂν ὡς ἐμφανίζεται σήμερον ἡ ἱερά μας μουσικὴ δύναται νὰ ἱκανοποιῇ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τῶν ἐκκλησιαζομένων, ἢ ἔν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ πλουτισθῇ μὲ στοιχεῖα ἄλλοθεν ἠντλημένα, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ζωὴ εἰς ὅλας τῆς τὰς ἐκδηλώσεις δὲν εἶναι στατική, ὡς λέγεται, ἀλλὰ ἐξελίσσεται καὶ προάγεται πολλαχῶς.

Εἰς τὰ ζητήματα τὰ κοινωνιολογικά, ὡς εἶναι ἡ τέχνη καὶ πᾶσα ἀνθήσις τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι δύσκολόν νὰ ὑπάρξῃ σύμπτωσις γνωμῶν καὶ ἀντιλήψεων. Τὰ κριτήρια, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται, εἶναι διάφορα, ὅπως διάφοροι εἶναι αἱ κοσμοθεωρίαι καὶ διάφοροι αἱ ἰδιοσυγκρασίαι καὶ αἱ διανοήσεις τῶν κρινόντων τὰ εἶδη τοῦ πολιτισμοῦ τὰς δημιουργίας τοῦ πνεύματος.

Τὰ ἔθνη ἐνῶ εἰς τὰς μαθηματικὰς καὶ φυσικοχημικὰς ἐπιστήμας, τὰς ὁποίας καλλιεργοῦν, δυσκόλως δύνανται ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς νὰ χωρισθῶν καὶ νὰ διακριθῶν τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἐφ' ὅσον οἱ νόμοι καὶ αἱ μέθοδοι τῆς ἐργασίας εἰς τὰ ἐδάφη αὐτὰ εἶναι αἱ αὐταί, εἰς τὰς ἄλλας δημιουργίας τοῦ πνεύματος, ὡς εἶναι οἱ θεομοῖ, τὰ εἶδη τῆς διοικήσεως, ἢ τέχνη ὑπὸ ὅλας τῆς τὰς μορφάς, ἢ θρησκευτικῆ συνείδησις, καὶ ὡς γνῶσις καὶ ὡς συναίσθημα, ἐκφράζουσι τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς ἰδιάζοντας χαρακτῆρας τῶν λαῶν. Ὅ,τι λέγεται παράδοσις δὲν εἶναι λέξις κενή, οὐδὲ εἶναι τεκμήριον ὁπισθοδρομικότητος ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ ὠραῖον παρελθόν τῶν ἔθνων. Τὸ πνευματικὸν βάθος ἑνὸς λαοῦ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἱστορικότητα τῶν παραδόσεών του. Λαοὶ πού δὲν ἔχουν παραδόσεις εἶναι ἐπιφανειακοί, ἀπλῶς ψυχρόμητοι, σιερῶνται βαθείας δυναμικότητος, στεροῦνται ἐκουσιότητος εἰς πειθαρχίας καὶ εἰς μεγάλας θυσίας χάριν τοῦ συνόλου. Ἡ παράδοσις ἱεραρχοποιεῖ καὶ ἡ ἐλευθερία συγκρατομένη καὶ φωτισμένη ὑπ' αὐτῆς ἐκχέται εἰς χαροποιούς δημιουργίας. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ νοήματος τὸ ὁποῖον κρύπτει ἓν ἔργον τέχνης συγκλονίζει τὴν ψυχὴν. Ὅταν ὁ καλλιτέχνης ζῆ τὴν διανόησιν, τὰς τάσεις, τὰ ἰδανικά τοῦ ἔθνους του, τὰς ἀνάγκας πού ἐμφανίζονται κατὰ τὰ διάφορα στάδια τῆς σταδιοδρομίας του, ὅταν ὁ ποιητὴς ἐξιδανικεύῃ τὴν ἔθνην ζωὴν καὶ συγχρόνως τὴν ἐκφράξῃ εἰς σχήματα καὶ μορφάς, συγκινοῦν βαθέως τὸ ὅλον ἔθνος. Τοιοῦτοι καλλιτέχνηαι δημιουργοῦν παράδοσιν, καὶ ἡ τεχνοτροπία

των, τὰ εἶδη τῶν δημιουργιῶν των, σημειῶνουν τὴν ὠραιότεραν ἀνθήσιν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἔθνων.

Τὸ ἡμέτερον ἔθνος ὑπῆρξε τὸ ποιητικώτερον, τὸ καλλιτεχνικώτερον ὄλων τῶν ἄλλων λαῶν. Ὅλα τὰ εἶδη τῆς τέχνης ἐκαλλιεργήθησαν κατὰ τρόπον ὥστε τὰ καλλιτεχνικά δημιουργήματά του νὰ ἀποτελοῦν ἓν ἐκ τῶν θαυμάτων τῆς ἱστορίας. Ἡ ἀκμὴ τῆς δυνάμεώς του συνδέεται πάντοτε πρὸς σπάνια ἔργα τέχνης. Ἴνα ἀφήσωμεν τὴν ἀρχαιότητα, ὁ ἑλληνισμὸς τοῦ μεσαίωonos, ὡς χριστιανικὸς πολιτισμὸς, ἔχει τὴν λάμπριν του, τὰ ἀριστουργήματά του. Ἀμεσσοσ κληρονόμος τῆς ἀρχαίας δόξης δὲν ὑπελείφθη εἰς τὴν τέχνην, εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, ἀγιογραφίαν, τὴν διακοσμητικὴν, τὴν μουσικὴν. Ὑπάρχει ὁμως διαφορὰ: Εἰς τὰ καλλιτεχνικά ἔργα τῆς ἀρχαιότητος κυριαρχεῖ τὸ πλήρωμα τῆς ζωῆς, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰς μίαν καταπλήσσοσαν σύνθεσιν τὸ διονυσιακὸν στοιχεῖον, τὸ ἀναρχοῦμενον ἐνστικτον, τὸ πάθος, ὑποτάσσεται εἰς τὸ οὕτω λεγόμενον ἀπολλώνειον φῶς, εἰς τὸ σχήμα, εἰς τὴν χάριεσαν μορφήν, εἰς τὸ μέτρον, ἔργον τοῦ καθαροῦ ἀνθρωπίνου λόγου, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ τὸ καλλιτέχνημα ἀνεξάντλητον πηγὴν συγκινήσεως καὶ χαρᾶς, ἐνῶ εἰς τὰ χριστιανικὰ καλλιτεχνήματα, ὁποῖα πλὴν τῶν ἔργων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι οἱ προσωπογραφαί τοῦ Κυρίου, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων ἀνδρῶν, κυριαρχεῖ ὁ θριάμβος τοῦ ἀγαθοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ, ἡ νίκη τοῦ πνεύματος κατὰ τοῦ κόσμου, ἡ ἔξαρσις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ὁ ἠρωϊσμὸς καὶ ἡ ἀγιοποίησις τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, ἡ γαλήνη καὶ ἡ χαρὰ τῆς ψυχῆς, ἡ ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῆς κατακτήσεως τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ὡς χαροποιῦ φωτὸς καὶ δόξης αἰωνίου. Ἐὰν ἡ χριστιανικὴ τέχνη συμβολίζει θριαμβεύουσαν τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν δὲν τῆς ἀπολείπει ἡ χάρις, ἀλλ' ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀγιογραφικὴν τέχνην τῆς Ἀναγεννήσεως εἰς τὴν Λύσιν, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει περισσότερον ἡ ἀοτίωσις τῆς βιολογικῆς συγκροτήσεως τοῦ εἰκονιζομένου, ἢ βυζαντινὴ ἀγιογραφία διακρίνεται, καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τῆς ἀνθῆσεώς της, διὰ τὴν πνευματικότητά της, διὰ τὸν κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὸν τῆς χαρακτῆρα, διὰ τὴν μεταρσίωσιν καὶ ἐξαύλωσιν τῆς ζωῆς.

Ὅπως εἰς τὴν ἀγιογραφίαν καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τῆς τέχνης ἡ χριστιανικὴ Ἀνατολὴ ἔχει τὴν ἰδιορρυθμίαν της, τὸν ἰδιαίτερον τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἀντιλαμβάνεται τὸ θρησκευτικὸν ἰδανικόν της, οὕτω καὶ εἰς τὴν μουσικὴν ἔχει τὸν ἰδιάζοντα ρυθμὸν της. Μνημεῖα τῆς μουσικῆς τέχνης τῆς χριστιανικῆς ὀ-

θοδόξου παραδόσεως ἔχουν διασωθῆ οὐκ ὀλίγα, μόνον πού δὲν ἀπεκαλύφθη ἀκόμη ἡ κλείς τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν.

Ἡ μουσικὴ τέχνη εἶναι ἡ λεπτοτέρα, ἡ πνευματικωτέρα ἐξ ὄλων τῶν τεχνῶν, διότι διεξάγεται μόνον ἐντὸς τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου, ἐνῶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι τέχναι ἐκφράζονται ἐν χώρῳ καὶ εἶναι κατὰ τοῦτο παραστατικά. Ἡ μουσικὴ κινεῖ ἀμεσώτερον τὴν ψυχὴν, εἰσδύει εὐθέως εἰς τὰ μύχια τῆς καρδίας, βυθίζει τὴν φαντασίαν εἰς ἄλλους κόσμους καὶ προκαλεῖ συγκινήσεις καὶ ἐνθουσιασμούς ἀπὸ τὴν στιγμιαίαν συνειδητοποίησιν τῶν βαθυτέρων παλμῶν καὶ πόνων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ἐὰν παρ' ἡμῶν ἡ παράδοσις τῆς βυζαντινῆς τέχνης δὲν φαίνεται σταθερὰ καὶ συγκεκριμένη, τοῦτο προκύπτει ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν πνευματικὴν καθυστέρησιν, τὴν ὅπιαν ὑτέστη τὸ ἔθνος συνεπείᾳ τῆς δουλείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐπειδὴ ἡ μουσικὴ κινεῖται ἐντὸς τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου, τὰ δημιουργήματά της εἶναι μᾶλλον ἀπροσδιόριστα καὶ μεταδίδονται περισσότερο διὰ ζώσης καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, δὲν προσομοιάζουν πρὸς τὰ λοιπὰ εἶδη τῆς τέχνης, τὰ πραγματοποιούμενα ἐν χώρῳ, τὰ ὅποια γίνονται διὰ τοῦτο ἀντικείμενα τῆς ὁράσεως καὶ συνεπῶς ὑπόκεινται, εὐκολώτερον εἰς κατανόησιν καὶ κρίσιν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων γενεῶν.

Οὐκ ἦντο σταθερώτερα καὶ περισσότερο ἀναλλοίωτος ἡ παράδοσις τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀνευρίσκεται εἰς τὰ τροπάρια, ὅποια εἶναι τὰ ἀτολυτικά τὰ καθίσματα, οἱ εἰρημοὶ, τὰ ξεμποστειλάρια, τὰ προσόμοια, πάντα εἰς τὸ εἰρημολογικόν των μέλος καὶ εἰς ὄλους τοὺς ἤχους. Ταῦτα θὰ ἠδύναντο ἴσως νὰ χρησιμεύσωσι καὶ ὡς βάσις τῆς ἀποκρυπτογραφίσεως τῶν κωδικῶν τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, διότι ὡς πλαισιούμενα, καὶ ὡς μέλος καὶ ὡς ρυθμὸς ἐντὸς ἠριθμημένων στίχων καὶ διαστημάτων χρονικῶν, κατ' ἀνάγκην ἀπέκλειον τὴν αὐθαίρτον παρέμβασιν καὶ τὰς προσθήκας τῶν ἱεροψιλτῶν, εἰς τρόπον ὥστε αἱ μουσικαὶ φράσεις τῶν τροπαρίων τούτων νὰ μὴ διαφέρουν κατὰ τὸ περιεχόμενον ἀπὸ ἀναλόγου μουσικὰς φράσεις τῆς ἀρχαίας παρασημαντικῆς. Περσσότερα ἐμφανίζονται ὀλιγώτερον μὲν τὰ στιχηροακτικά, περισσότερον δὲ τὰ παπαδικὰ λεγόμενα μέλη. Πάντως ψαλλόμενα εὐκρινῶς καὶ μάλιστα τὰ δύο πρῶτα μέλη κατὰ τὸν καθιερωμένον τρόπον καὶ μὲ ἐπιμέλειαν ὑπὸ καλλιφῶνων ἱεροψιλτῶν καὶ δὴ εἰς χορὸν μὲ ἀνάμιξιν βαρυτόνων καὶ ὑπιτόνων ἢ παιδικῶν φωνῶν, συγκινοῦν βαθύτατα τὴν θρησκευτικὴν ψυχὴν τῶν ἐκκλησιαζομένων, ζωογονοῦν καὶ ἀναγεννοῦν ἱερὰ αἰσθήματα τοῦ ἔθνους. Μόνον θὰ ἔπρεπε νὰ περιορισθῶν οἱ χοροὶ ἐντὸς τῶν κλασικῶν βιβλίων τῶν διακεκριμένων μουσικοδιδασκάλων, οἱ ὅποιοι ἐχρημάτισαν πρωτοψάλται καὶ λαμπαδάριοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διότι οὗτοι ἠμῶν ἐνευσαν πιστότερον καὶ ἐσεβάσθησιν περισσότερο τὴν παράδοσιν τῆς ἱερᾶς βυζαντινῆς μουσικῆς.

Ὅσοι ἐπιχειροῦν νὰ θίξουν τὴν ἱερὰν μουσικὴν τοῦ ἔθνους μὲ σκοπὸν βελτιώσεως καὶ ἀναζωογονήσεως αὐτῆς διὰ τῆς δῆθεν ἁναρμονίσεως, διὰ τῆς προσκο-

μίσεως νέων στοιχείων ἀντιλουμένων ἀπὸ ξένα μουσικὰ ἐδάφη, ἃς ἐρευνήσουν βαθύτερον ἑαυτοὺς καὶ θὰ ἀνεύρουν ἐν τῇ εἰλικρινείᾳ των ὅτι εἶναι ἀναρμόδιοι νὰ ἐπιληφθῶν τοιοῦτου ἔργου, ἃς προσέξουν μήπως ἐν ἀγνοίᾳ των βαθίζου ἐν τὴν παραχάραξιν μιᾶς ἱερᾶς προκαταθήκης. Εἰς αὐτὴν καὶ εἰς ἄλλας ἱερὰς κληρονομίας ἀνευρίσκεται ἡ ἐννοία τῆς ἐνότητος τοῦ ἔθνους καὶ ἐξασφαλίζεται ἡ συνέχεια τῆς ἱστορίας του. Ἐπρεπε ἡ ψυχὴ τῶν μεταρρυθμιστῶν τούτων νὰ ἦτο ἐμβατισμένη ἐντὸς τῆς μουσικῆς ζωῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ ζοῦν βαθέως ἐντὸς τῶν κόλπων της, νὰ κοινωνοῦν τῶν μυστηρίων της, νὰ συγκινοῦνται ἐντὸς τῶν ρυθμῶν καὶ τῶν τύπων τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, νὰ εἶχον συγχρόνως μὲ τὴν ἀνάλογον μόρφωσιν καὶ τινα ποιητικὴν ψυχὴν, ὁπότε θὰ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ κατανοήσουν πλήρως τὸ νόημα τῆς βυζαντινῆς τέχνης. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν θὰ ἐδικαιοῦντο νὰ ἀποπειραθοῦν τὴν βελτίωσιν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς. Τὰ ἴδια θὰ ἐλέγομεν καὶ διὰ τοὺς νεωτέρους ἀγιογράφους τοὺς ἀξιοῦντας νὰ εἶναι ἀπολύτως ἐλεύθεροι πρὸς παραγωγὴν πρωτοτύπων δῆθεν ἀγιογραφῶν καὶ διακοσμῆσεων εἰς τοὺς ναοὺς.

Οἱ μεγάλοι ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι, ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω, ζοῦν βαθέως τὴν πίστιν καὶ τοὺς παλμοὺς τῶν ἰδίων ἔθνων, καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἱστορικὴ συνείδησις μὲ τὰς ἐνδομύχους ἀναζητήσεις της κατοικεῖται εἰς τὰ καλλιτεχνικά των ἔργα, ἐπὶ τοσοῦτον οἱ καλλιτέχναι συγκινοῦν τοὺς ἰδίους λαοὺς καὶ γίνονται οἱ πρωτοπόροι των, οἱ καθοδηγοὶ των. Ἡ συγκίνησις καὶ ἡ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια τῶν λαῶν δὲν εἶναι μικρότερα καὶ ἂν ἀκόμη τὸ καλλιτέχνημα τῶν ἰδίων ποιητῶν ἐξέρχεται τῶν ἐθνικῶν ὁρίων καὶ εἶναι ἔκφρασις πανανθρωπίνων παλμῶν.

Κατὰ ταῦτα δὲν εἶναι τόσον εὐκολον διὰ τοὺς ἀποπειρομένους τὴν μεταρρυθμίαν τῆς ἱερᾶς προγονικῆς τέχνης νὰ ἐμφανίζονται μὲ τὸ ἀπαιτούμενον κῦρος ὡς ἀναδημιουργοὶ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἢ τῆς ἀγιογραφικῆς τέχνης, αἱ ὅποια εἶναι συνυφασμένα μὲ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Μόνον εὐσεβεῖς ἐξειδικευμένοι ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι θὰ ἦσαν ἀρμόδιοι νὰ φροντίσωσι περὶ βαθείας κατανοήσεως πρῶτον καὶ περὶ ἀναδημιουργίας καὶ ἀναζωογονήσεως ὕστερον, τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐξεφράσθησαν τὰ λεπτότερα καὶ ἀγιώτερα αἰσθήματα τοῦ ἔθνους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Μαΐου 1939

† Ο ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΙ

II.—Ὁ Θεὸς ὑπεραμύνεται τοῦ κύρους τοῦ Μωϋσέως καὶ τῆς ἱερωσύνης τοῦ Ἀαρῶν, 16,1-17,13: α') Στασιασμός τοῦ Κορέ, Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, 16,1-17,1). 1) Οἱ στασιασταί, στ. 1-2. 2) Ἡ προβαλλομένη αὐτολογία τῆς στάσεως, στ. 3. 3) Ὁ Μωϋσῆς ἐκκαλεῖ

τὴν ὑπόθεσιν εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν, στ. 4-7. 4) Ὁ Μωϋσῆς ἐπιχειρεῖ νὰ φέρῃ τοὺς στασιασάντας ἐκ τῶν Λευιτῶν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ σκέψεις ψυχραιμότηρας, στ. 8-11. 5) Ὁ Δαθὰν καὶ ὁ Ἀβειρῶν ἀρνοῦνται πᾶσαν συνδιαλλαγὴν μετὰ τοῦ Μωϋσέως, στ. 12-14. 6) Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Μωϋσέως ἐν τῇ προκειμένῃ δραματικῇ περιστάσει, στ. 15-17: ἡ θαρῦθυμος διαμαρτυρία αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον, στ. 15. Ὁ Μωϋσῆς εἰσηγείται εἰς τὸν Κορὲ τὴν ἀναμονὴν τῆς κρίσεως τοῦ Κυρίου ἀμέσως διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν, στ. 16-17.—β') Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ, 16, 18-35: 1) Ὁ Θεὸς ἐπεμβαίνει προσωπικῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, στ. 18-24. 2) Ἐπὶ τῇ ἐντολῇ τοῦ Μωϋσέως, ὁ λαὸς ἀποχωρίζεται ἀπὸ τῶν στασιαστῶν, στ. 25-27. 3) Ὁ Μωϋσῆς ἐξηγεῖ εἰς τὸν λαὸν τὰ τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ, ἣν εἶχεν ἐπικαλεσθῆ, στίχ. 28-30. 4) Ἡ θεία τιμωρία τῶν στασιαστῶν, στ. 31-35.—γ') Ἀνέγερσις μνημείου εἰς ἀνάμνησιν τῆς στάσεως, 16, 36-40: 1) Ἡ διαταγὴ τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἐλεάζαρ, στ. 36-38. 2) Ἡ ἐκτέλεσις τῆς διαταγῆς τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τοῦ Ἐλεάζαρ, στ. 39-40.—δ') Τιμωρία καὶ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ διὰ τοὺς γογγυσμούς του κατὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρῶν, 16, 41-50: 1) Ἐναρξίς στασιαστικῆς κινήσεως ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἰσραηλιτῶν, στ. 41-42α. 2) Ὁ Θεὸς ἀγγέλλει νέας τιμωρίας κατὰ τῶν στασιαστῶν, στ. 42β-45. 3) Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἀαρῶν μετριάζουσι διὰ τῶν ἱεραστῶν αὐτῶν πρὸς τὸν Κύριον τὰ ἐπακολουθήματα τῆς θείας ὀργῆς, στ. 46-50.—ε') Τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀαρῶν βεβαιοῦται διὰ θαύματος, 17, 1-13: 1) Ὁ Θεὸς δίδει ἐντολὴν πρὸς ἀπαρισμὸν τῶν στοιχείων τοῦ ἐκτελεσθησομένου παρ' αὐτοῦ θαύματος, στ. 1-5. 2) Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ θαύματος, στ. 6-9. 3) Ὁ Θεὸς ἐντέλλεται νὰ φυλαχθῇ ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρῶν ἢ βλαστῆσασα, στίχ. 10-11. 4) Ὁ φόβος τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐμφανείᾳ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, στ. 12-13.

III.—Τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα τῶν τε ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν, 18, 1-32: α') Περίληψις τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν, στ. 1-7: 1) Ὁ Θεὸς ἀνακαινοῖ εἰς τὸν ἀρχιερέα Ἀαρῶν τὴν εἰδικὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἱερέων ἐν γένει: ἐξαγνισμὸς τῆς Σικηνῆς τοῦ Μαρτυρίου ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν τοῦ λαοῦ, ἐξαγνισμὸς αὐτῶν τούτων τῶν ἱερέων ἀπὸ τῶν ἰδίων ἑαυτῶν ἀμαρτημάτων, στίχ. 1. 2) Ἡ ὑπηρετικὴ ἰδιότης τῶν Λευιτῶν ἐν τῇ λατρείᾳ, στ. 2-4. 3) Συγκεφαλαιωτικὴ ὑπόμνησις τῶν σχέσεων ἱερέων καὶ Λευιτῶν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτῶν, στ. 5-6. 4) Τὸ ἀποκλειστικὸν καὶ κύριον ἔργον τῶν ἱερέων, ἀποκλεισμένου διὰ τὴν ἀνάληψιν αὐτοῦ παντὸς μὴ ἀνήκοντος εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀαρῶν, στ. 7.—β') Τὰ εἰσοδήματα καὶ αἱ ἀπολαυαὶ τῶν ἱερέων, 18, 8-20: 1) Μετάβασις εἰς τὸ θέμα, στ. 8α, καὶ συνοπτικὴ περίληψις περὶ αὐτοῦ, στ. 8β. 2) Μερίδιον τῶν ἱερέων ἐκ τῶν μεγάλων θυσιῶν καὶ τόπος καὶ τρόπος χρήσεως αὐτοῦ, στ. 9-10. 3) Μερίδιον τῶν ἱερέων ἐκ διαφόρων ἄλλων προσφορῶν καὶ χρήσις αὐτοῦ: ἐξ ἀπαρχῶν ἐλαίου, οἴνου, σίτου, στ. 11-13, ἐκ τῶν «ταξιμάτων», στ. 14, ἐκ τῶν πρωτοτόκων τῶν

ἀνθρώπων καὶ τῶν «ἀκαθάρτων» κτηνῶν, στ. 15-18. 4) Γενικὴ συγκεφαλαιώσις τῆς περὶ ἀπολαυῶν τῶν ἱερέων παραγράφου καὶ χαρακτηρισμὸς τοῦ περιεχομένου αὐτῆς ὡς «διαθήκης ἀλός», ἥτοι συνθήκης «αἰώνιου», στ. 19. 5) Ἡ κληρονομία τῶν ἱερέων ἐν τῇ μελλούσῃ νὰ κατακτηθῇ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, στ. 20.—γ') Αἱ ἀπολαυαὶ τῶν Λευιτῶν, 18, 20-24. Μετὰ τὴν μεταβατικὴν εἰσαγωγὴν, στ. 21α ὁ καθορισμὸς τῶν ἀπολαυῶν, συνισταμένων εἰς τὴν λήψιν τοῦ δεκάτου τῶν πλείστων καρπῶν τῆς γῆς, στ. 21β, ἐπὶ τῇ προσφερομένῃ παρ' αὐτῶν διακονίᾳ ἐν τῇ λατρείᾳ, στ. 22-23α, ὑπὸ τὸν ἔρον δὲ 3τι ἐπὶ τῇ θάσει τῆς διατάξεως ταύτης, ἐχούσης κῆρος «αἰώνιον», δὲν θὰ ἀποκτήσωσιν οἱ Λευῖται ἄλλο τι, στ. 23β, δι' ἐν λόγον καὶ οἱ ἱερεῖς.—δ') Δεκάτη τὴν ὁποίαν ὤφειλον οἱ Λευῖται νὰ καταβάλλωσι πρὸς τοὺς ἱερεῖς, 18, 25-32. 1) Μετάβασις, στ. 25. 2) Εἰς τί συνίστατο ἡ πληρωτέα παρὰ τῶν Λευιτῶν δεκάτη: εἰς τὸ δέκατον τοῦ ἰδιοῦ των δεκάτου, στ. 26-29. 3) Ὁ Θεὸς ἐφιστᾷ διὰ τοῦ Μωϋσέως τὴν προσοχὴν τῶν Λευιτῶν εἰς τὴν πιστὴν τήρησιν τῆς διατάξεως ταύτης, στ. 30. 4) χαρακτηρισμὸς τοῦ δεκατισμοῦ τούτου καὶ ὁδηγία πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀπὸ τῶν Λευιτῶν δεκάτου τούτου, στ. 31-32.

E. I. K.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΡΙΑΣ κ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

[3]

II.

Καὶ ἂν ἡ πραγματικότης δὲν ἐξαντλεῖται ἐντὸς τῶν φαινομένων, ποῦ προσπίπτουν ὡς ἑξωτερικοὶ ἐρεθισμοὶ καὶ διεγείρουν τὰ αἰσθητήρια ὄργανα καὶ προκαλοῦν ἀνάλογον ἐγκεφαλικὴν ἐνέργειαν, ἐὰν ἡ ἐπιστήμη προσωποῦσα τὰς ἐρεῦνας τῆς αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ αὐτοπεριορισμοῦ καὶ ἀδυνατεῖ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ δεδομένα τῆς ὁσαυδήποτε ἐπιστημονικῶς ὑποθέσεις καὶ ἂν ἐκ τῶν δεδομένων καὶ ὑπὲρ αὐτὰ δημιουργῆ, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐργασιῶν τῆς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, τοῦ ὁποίου ὁ ἔρος πρὸς τὴν ἀλήθειαν εἶναι μία ὄργανικὴ ἀνάγκη, ὁδηγεῖται ὅπως ἀναζητήσῃ τὸ βάθος τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς, δι' ὅλων τῶν ἄλλων ψυχικῶν του δυνάμεων, δι' ὅλων τῶν βαθύτερων λειτουργιῶν του, ὡς εἶναι ἡ διαίσθησις καὶ ἡ πίστις, ὡς εἶναι οἱ στεναγμοὶ του, αἱ νοσταλγίαι του. Κέντρον τῆς ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι ὁ ἄνθρωπος, διότι διὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ λαμβάνει νόημα ὁ κόσμος. Ὅτι ἀποτελεῖ τὸν οὐσιώδη χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ἐλευθερία του, ἡ προσωπικότης του. Ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης, ἡ ὁποία ἐντὸς τῶν γενικῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων τῆς ὕλικῆς του συστάσεως παραμένει ὡς συνείδησις με ἀδιάσπαστον ταυτότητα ἀπὸ τῶν παιδικῶν χρόνων μέχρι τοῦ τέλους, εἶναι ἡ ἀυθεντικότερα πραγματικὴ ὑπαρξίς. Δὲν εἶναι πλασματικὴ ἔννοια, οὐδ' ἐπιφαινόμενον βιολογικῶν λειτουργιῶν, ἀλλὰ νοῦς καὶ συναίσθημα καὶ βούλησις εἰς ἓν πρόσωπον ἐνυπάρχοντα καὶ ἐκφραζόμενα. Ἡ ἀνθρωπίνη

προσωπικότης δὲν ἀναλύεται, δὲν ἀποσυντίθεται. Κι-
νεῖται ὡς παλμός, ὡς ζῶν πνεῦμα, ἀνευρίσκει εἰς τοὺς
κόλπους τῆς ἀέναον δύναμιν ἀναζητήσεως τῆς πλή-
ρους ἀληθείας, αἰσθάνεται ὀδύνας καὶ θλίψεις ἐκ τῆς
συναισθήσεως τῆς ἀδυναμίας νὰ ὀλοκληρώσῃ καὶ νὰ
βιώσῃ τὸ πλήρωμα τῆς ἀληθείας, συλλαμβάνει ἀδια-
λείπτως νέα ἰδανικά, νέας πληρεστέρας μορφὰς ζωῆς
καὶ ἀγωνίζεται νὰ κατακίησῃ τοὺς ἐκάστοτε δραματι-
σμούς τῆς, νὰ ἴδῃ δικαιομένους τοὺς νοσταλγικούς
πόθους τῆς. Δὲν εἶναι ἀδιατάρακτος εἰς τὰ βιώματά
τῆς. Διαπιστώνει εἰς τὸ βάθος τῆς μίαν ἀντινομίαν,
μίαν πάλην μεταξὺ τῶν συλλήψεων τῆς ἐλευθερίας τῆς
καὶ ἀντιθέτων σκοτεινῶν δυνάμεων μέσα εἰς τὰς ὀ-
ποίας ἀνηχοῦσι τὰ ταπεινότερα ἔνστικτα τῆς ζωῆς.
Ἡ ἐσωτερικὴ αὕτη διαμάχη τὴν συγκλονίζει, τὰς πε-
ριοσοτέρας φορὰς τὴν συντρίβει. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον
κορυφώνει τὴν ἀπαισιοδοξίαν τῆς, τοὺς φόβους τῆς εἰς
τὸν ἀγῶνα, δὲν εἶναι μόνον οἱ κίνδυνοι τῆς προσωρι-
νῆς συντρίβει, ἀλλὰ τὸ φάσμα τοῦ αἰωνίου θανάτου.
Εἰς αὐτὸν τὸν ἐσωτερικὸν ἀγῶνα ὁ ἄνθρωπος αἰσθάν-
νεται μίαν θανάσιμον ἀπομόνωσιν. Οὔτε ὁ κόσμος,
οὔτε οἱ ἄνθρωποι, οὔτε οἱ κοινωνικοὶ θεσμοί, οὔτε
ἄλλαι ἀνθήσεις τοῦ πολιτισμοῦ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ
τὸν στηρίξουν εἰς τὰς ἱερὰς ἀγωνίας του, τοὺς τιμίους
νοσταλγικούς δραματισμούς του. Ἡ ἀναζήτησις τοῦ
Λυτρωτοῦ ἐντὸς τοῦ κόσμου εἶναι ματαία. Ὁ δίσπυ-
ρος πόθος τῆς λυτρώσεως τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὴν θεϊκὴν
δύναμιν, εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο μαρτυρεῖ ἡ
ἱστορία τῶν πολιτισμῶν καὶ αἱ θρησκευτικαὶ δοξα-
σίαι τῶν λαῶν. Ἄλλο ζήτημα ἐὰν ἄλλοι ἄλλως ἤρ-
μήνευσαν τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ ὡς Δημιουργοῦ, ὡς
Δικαιοκρίτου, ὡς Δυνάτου, ὡς Λυτρωτοῦ, ὡς πλη-
ρώματος ἀγάπης καὶ ἐλέους πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὸν
ἄνθρωπον. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι διὰ μέσου τῶν αἰώ-
νων ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ ὡς ὑπερτάτης ἀξίας καὶ θείας
δυνάμεως κατέχει τὸ κέντρον τῆς Ἱστορίας καὶ ἀπο-
τελεῖ διὰ τοὺς λαοὺς τὴν ζωηροτέραν γενεσιουργὸν
δύναμιν τοῦ πολιτισμοῦ των. Μόνον ἐφ' ὅσον ἡ ἐλευ-
θερία, ἡ ἀνθρωπίνῃ προσωπικότης, ἐναποθέτει τὰς ρί-
ζας τῆς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, αἰσθάνεται νὰ εὐ-
ρύνεται ἡ βασιλεία τῆς, νὰ εὐρίσκη τὸ βαθύτερον
νόημά τῆς. Ἡ σχέσις Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ἡ ἀμοι-
βαία διείσδυσις των, ἐμβαθύνει, ὀλοκληρώνει τὴν ἔν-
νοιαν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἀγιάζει, τὸν θεώνει. Ὅλα
τὰ μεγάλα προβλήματα εὐρίσκουν τὴν λύσιν των ἐντὸς
τῆς ζωντανῆς ἀρχῆς τῆς ἐνσυνειδήτου Θείας Μεγα-
λωσύνης. Ἡ πίστις εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτὴν πρῶ-
την καὶ ἄναρχον Ἀρχὴν ἐξηγεῖ τὰ προβλήματα τῆς
δημιουργίας, τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς καὶ ἰδιαίτερος
τοῦ ἀνθρώπου, ὅχι κατὰ τὴν μέθοδον τῆς Ἐπιστήμης,
τῆς κινουμένης μόνον ἐντὸς τῶν γεγονότων τῆς ἐμ-
πειρίας, ἐντὸς τῶν νόμων τῆς αἰτιότητος καὶ ἐκ τῶν
ἐπὶ μέρους προσπαθούσης νὰ συνθέσῃ τὸ ὅλον, ἀλλὰ
κατὰ τρόπον ἐποπτικὸν ἢ πίστις, ἢ διαίσθησις, δρα-
ματίζεται καὶ ἀγκαλιάζεται καὶ κατανοεῖ τὸ ὅλον, ἀνα-
γνωρίζει ὅτι μίαν ἐσωτερικὴν ἀνεξάντλητος δύναμιν
συνέχει τὸν κόσμον, μίαν θεία πνοὴ τὸν ἀναδημιουργεῖ,
τὸν ἐξωραίζει.

Οἱ καλλιτέχναι ποιηταὶ δὲν συλλαμβάνουν τὸ καλ-

λιτέχνημα τῶν ἐν τῇ φαντασίᾳ των εἰς τὰ τμήματά
του, εἰς τὰ μέρη του, ἀλλὰ τοῦναντίον ὡς σύν-
ολον, ὡς ὀλοκληρωμένην εἰκόνα, κατ' ἀρχὰς ὡς τι
συγκεχυμένον καὶ ἀόριστον, βαθμηδὸν δὲ καὶ κατ'
ὀλίγον τὸ κατανοοῦν μᾶλλον συγκεκριμένως καὶ
κατόπιν ἐπιμελοῦς ἐπεξεργασίας τὸ πραγματοποιοῦν
καὶ τὸ ἐμφανίζουσαν ὡς ἁρμονίαν καὶ ὠραιότητα, εἰς
βαθμὸν ὅστε νὰ κατοπτρίσῃ τὸ καλλιτεχνικὸν ποίημα
τὴν ψυχὴν, τὴν πνοὴν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ
καλλιτέχνου. Ἐκεῖνο ποῦ συγκινεῖ βαθύτερον εἰς τὸ
καλλιτέχνημα, εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ
ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνου δημιουργοῦ, ἡ ὁποία ἔχει ἀπο-
μαχθῆ εἰς τὸ ἔργον, ποῦ παραδίδει τὸν ἐκλεκτὸν καλ-
λιτέχνην εἰς τὴν ἀθανασίαν. Κατὰ παρόμοιον τρόπον
ἐξηγεῖται τὸ μυστήριον τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς,
ὅχι ἀπὸ τῶν μερῶν εἰς τὸ ὅλον, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ
μηχανικὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὅλου ὡς
ἁρμονίας καὶ καλλιτεχνήματος, ἀπὸ τοῦ Σύμπαντος
ὡς διηρθρωμένου ὅλου, ὡς κινουμένου ἀενάως ἐντὸς
ἁρμονικῶν σταθερῶν σχέσεων, ὡς παρατηροῦν οἱ με-
λετώντες τὸν μυστηριώδη κόσμον τῶν οὐρανίων σω-
μάτων, ἀπὸ τῆς ζωῆς ὡς πολυπλόκου θαυμαστῆς λει-
τουργίας, κατανεμημένης εἰς ἀπειρίαν εἰδῶν, ἔσωθεν
ἐχούσης τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν δημιουργικὴν δύναμιν. Ἡ
διψῶσα ἀναζήτησις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος αἰσθάν-
νεται ἱκανοποίησιν, διότι ἐντὸς τῆς μυστηριώδους
συναφείας καὶ ἀμοιβαίας ἐξαορτήσεως τῶν ἀντικειμέ-
νων τοῦ κόσμου, ἐντὸς τῆς καταιπληκτικῆς πληθῆδος
τῶν ζωϊκῶν γενῶν καὶ εἰδῶν, διαβλέπει τὴν σοφίαν,
τὴν δημιουργικὴν δύναμιν, τὴν θείαν πνοὴν τοῦ με-
γάλου καὶ σοφοῦ δημιουργοῦ, οἷος εἶναι ὁ Θεός. Ὁ
κόσμος καὶ ἡ ζωὴ εἶναι σύμβολα τοῦ πνεύματος, τὸ
πνεῦμα εἶναι ζωὴ καὶ ἐνέργεια, ἐκφράζεται ὡς ἐνότις
διακεκριμένων συνειδήσεων, ἀμοιβαίως διεισδυόμε-
νων, ἀνευρίσκειται ἐντὸς τῶν προσωποποιήσεων τοῦ
Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελεῖ τὸ βάθος τοῦ κό-
σμου, τὴν αὐθεντικὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν, τὴν μόν-
ην ὀλοκληρωμένην ἀλήθειαν. Τὸ πνεῦμα δὲν εἶναι
ἀφρημένη ἔννοια, ὡς ἐννοοῦν οἱ φιλόσοφοι ἐκεῖ-
νοι, οἱ ὁποιοὶ ἀναχωροῦντες ἀπὸ τὰ φαινόμενα καὶ
τοὺς φυσικοὺς νόμους τοὺς ἀνευρισκομένους ἐν τῷ
κόσμῳ προχωροῦν καὶ πέραν τῶν αἰσθητῶν, ἵνα το-
ποθετήσουν εἰς τὸ ὑπερπέραν τὰς μεταφυσικὰς των
ὑποθέσεις. Εἰς τὰς μεταφυσικὰς των ἀναζητήσεις δη-
μιουργοῦν ἓνα ἐπιπρόσθετον κόσμον, καθ' ὁμοιότητα
τοῦ αἰσθητοῦ τοιούτου, ἡ ἔρρενιά των ὅμως κινεῖται πάν-
τοτε ἐντὸς τῶν συνθηκῶν τῆς παρούσης ὑπάρξεως, ἡ
ὁποία ἐκφράζεται μέσα εἰς τὰς ἐννοίας τοῦ χώρου
καὶ τοῦ χρόνου. Ἡ μοναδολογία ἐνδὸς ἐκ τῶν διακε-
κριμένων σοφῶν τοῦ 17 αἰῶνος, τοῦ Leibnitz, ἡ πα-
ραδεχόμενη ὡς μονάδα τὴν ἀπροσπίνην ψυχὴν καὶ
ὡς ὑπερτάτην μονάδα τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ
αὐτῷ ὅμως χαρακτῆρι τῆς ὑπάρξεως ὡς καὶ αἱ ἄλλαι
μονάδες, εἶναι ἐν παραδείγματι μεταφυσικοῦ νατουραλι-
σμοῦ, μία προσπάθεια ἐξηγήσεως τοῦ κόσμου διὰ τῆς
ἐπεκτάσεως αὐτοῦ πέραν τῶν ὄρων, ἐντὸς τῶν ὁποίων
κινεῖται αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι¹.

1. N. Berdiaeff, *Esprit et Liberté*, σελ. 40, Paris 1933.

Ἡ πνευματικὴ ζωὴ κινεῖται ἔξω χώρου καὶ χρόνου, ἔξω τῆς ὕλης, ἀν καὶ εἶναι συνδεδεμένη πρὸς τὰς ἐννοίας αὐτάς, ὡς πρὸς μίαν εἰκόνα, συμβολίζουσαν τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τοῦ πνεύματος. Αἱ ἀνθήσεις τοῦ πνεύματος εἶναι τὸ κεφάλαιον τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ βιογραφία τῶν Ἁγίων, τῶν μεγαλοφυῶν, αἱ δημιουργίαι τῶν ἰδρυτῶν θρησκειῶν, τῶν μεγάλων διανοητῶν, τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν, τὰ μνημεῖα τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι πολὺ μεγαλυτέρας σπουδαιότητος, παρὰ τὰ πορίσματα, τὰ προϊόντα τῆς ἀφρημένης ἐπιστημονικῆς σκέψεως. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἔχει ἀποτυπωθῆ εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἐμπειρίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μᾶς ἔχει κληροδοτήσει τὰς ὠραιότερας καὶ τὰς μᾶλλον συγκινητικὰς δημιουργίας. Αἱ δημιουργίαι αὗται εἶναι ἐκδηλώσεις οὐχὶ τῆς περιστοιχιζούσης ἡμᾶς Φύσεως, οὐδὲ τῆς ἐγκεφαλικῆς ἐνεργείας ὡς ὄργανου φυσιολογικῶν λειτουργιῶν, ἀλλὰ τοῦ πνεύματος, τοῦ ἐκφραζομένου ὡς δυναμικῆς ἀεδαίου ἐνεργείας εἰς μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀκαταπαύστου ἀναζητήσεως τῆς λυτρωτικῆς ἀληθείας, εἰς δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ὡς ἀκνώτου ἀγάπης, καλοῦσης μετὰ στοργῆς τὸν ἀνθρώπον καὶ τὸν κόσμον εἰς τὴν λύτρωσιν, εἰς τὸν θρίαμβον τῆς θείας δικαιοσύνης, εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς προσδοκωμένης ὑπὸ τῶν αἰώνων θείας βασιλείας.

* * *
 Ὁ Θεὸς εἶναι πρόσωπον, οὐχὶ ἰδέα μεταφυσικῆ, οὐδὲ ἀπλῆ πρώτη αἰτία, καθ' ὃν τρόπον ἔννοεῖ ἡ φιλοσοφοῦσα διάνοια τοῦ ἐπιστήμονος. Ὁ Θεὸς εἶναι ζωὴ καὶ μάλιστα ἀγάπη, ἀεναὸς δημιουργία. Ἡ ἀγάπη δὲν νοεῖται ἀνευ ἀγαπῶντος καὶ ἀγαπωμένου. Ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ νοηθῆ μόνος. Ὁ Θεὸς τοῦ σοφοῦ εἶναι παράστασις μονοφυσικῆ, δὲν εἶναι ἐνσυνειδήτως προσωπικότης. Ὁ Θεὸς τοῦ ἐπιστήμονος σοφοῦ εἶναι μᾶλλον ἢ πρώτη ἀρχὴ ὑπὸ ἔννοιαν μαθηματικὴν, ἢ ἀναγκαίουσα πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς λογικῆς, τῆς ἀποπειρωμένης τὴν ἐξήγησιν τῆς Δημιουργίας. Ἡ τοιαύτη ὁμοῦ ἔννοια περὶ Θεοῦ στερεῖται ἐσωτερικῆς αὐθορμητοῦ κινήσεως καὶ ζωῆς. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ὡς ἐνεργοῦ ἀγάπης περιλαμβάνεται τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγαπωμένου, ποῦ εἶναι ὁ Υἱὸς Του, τὸ πρόσωπον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ ἀποστέλλεται διὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ διαχέεται πανταχοῦ ὡς ζωογόνος πνοή, ἵνα ἐκ τῆς ζωογόνου αὐτῆς πνοῆς δοθῆ ἡ ἐσωτερικὴ κίνησις καὶ ἡ πρώτη ὥθησις τῆς Δημιουργίας, ὡς ἀναφέρει ἡ Γραφή «καὶ Πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος» (Γεν. α', 2) καὶ ἵνα διὰ τοῦ θείου λόγου μαρφολογηθῆ ἡ ὕλη καὶ ἡ ζωὴ «πάντα δι' Αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς Αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε» (Ἰωάνν. α' 3-4). Ἐντὸς τῆς ἐσωτερικῆς βιώσεως τοῦ πνεύματος, ἐνεργουμένης ὡς ἀγάπης ἀμοιβαίας μεταξὺ θείων προσώπων τῆς αὐτῆς ἀξίας, ἐκπηγάζει ἡ ἀτελεύτητος δημιουργικὴ δύναμις, ἀναβλύζουσι οἱ μεγάλοι σκοποί, τοὺς ὁποίους ἀποκαλύπτουν οἱ προφῆται καὶ ἀναγινώσκουν αἱ ἐξαιρετικαὶ μεγαλοφυΐαι εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Κόσμου καὶ εἰ τὰς ἀποκεκρυμμένας σελίδας τῆς Ἱστορίας. Ἡ διδασκαλία περὶ τριαδικοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ κατ' ἔξω-

χὴν ἐξ Ἀποκαλύψεως ἀλήθεια. Εἰσῆλθεν ἡ ὁμιλία εἰς τὸ μυστήριον τῶν μυστηρίων. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχει τὰς ἀντικειμενικὰς ἐνδείξεις του, εἶναι ἀποτυπωμένον ἐντὸς τοῦ Κόσμου καὶ τῆς ζωῆς, διὰ τοῦτο εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ἡ Δημιουργία εἶναι σύμβολον τῆς ἀληθινῆς καὶ αὐθεντικῆς πραγματικότητος, οἷα εἶναι ἡ προσωπικότης τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι ζήτημα τύχης τὸ γεγονός ὅτι ἡ ὕλη εἰς τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεώς της ἐμφανίζεται ὡς ἐκδήλωσις τριαδικῆς δυνάμεως; Ἡ νεωτέρα φυσικὴ ἀνεστήλωσεν ὡς ἀναμφισβήτητον ἀλήθειαν τὴν ἀρχὴν ὅτι βάσις τῆς ὕλης ἢ τῆς ἐνεργείας εἶναι τὰ ἠλεκτρονία ὡς ἀρνητικὴ δύναμις τὰ πρωτόνια ὡς θετικὴ τοιαύτη, καὶ ἡ ἐκ τῶν δύο τούτων ἀνακύπτουσα τρίτη δύναμις, συνθέτουσα καὶ συνέχουσα τὰ σχηματιζόμενα ἐξ αὐτῶν εἰδικὰ διάφορα σώματα. Δύο ἠλεκτρικὰ ρεύματα ἀντίθετα, ἀνόδου καὶ καθόδου, ἐντὸς τῆς Φύσεως ἐνοῦνται εἰς τρίτην ἐνεργείαν, ποῦ εἶναι τὸ φῶς. Τριαδικὸς εἶναι ὁ νόμος τῆς χημικῆς ἀντιδράσεως τῶν σωμάτων. Δύο σώματα, ἀντιθέτως διατεταγμένα καὶ ἀμοιβαίως ἀντιδρῶντα, ἐνοῦνται εἰς ἓν τρίτον. Τριαδικὸς ὁ νόμος τῆς ζωῆς. Δύο φύλα, ἄρρεν καὶ θῆλυ, δύο ἀντίθετοι πόλοι, δύο ἀμοιβαίως ἀντίστροφοι προσελκύσεις, ἐνοῦνται εἰς τρίτον ζῶντα ὄργανισμόν, τὸ τέκνον, τὴν διαιώνισιν τῆς ζωῆς. Καὶ ἡ πορεία τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς ἐμφανίζεται ὡς θέσις, ἀντίθεσις σύνθεσις. Δύο φαινόμενα ἀντίθετα, ἢ διαφοροποίησις καὶ ἡ ὁλοκληρώσις ἐναλλάσσονται ἀμοιβαίως, ἀλλ' ἐνοῦνται καὶ συγκροτοῦνται ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῶν ἀντιθέτων φαινομένων καὶ ἐκφράζει τὴν ἀδιάσπαστον ὄντοτήτά των. Δὲν διανοούμεθα παρὰ ἐντὸς τῶν διαμορφώσεων τοῦ λόγου, αἱ ὁποῖαι σχηματίζονται ἀπὸ τὴν προσαρμογὴν του πρὸς τὰς τριαδικὰς ἐννοίας τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου. Αἱ θεμελιώδεις κατηγορίαι τῆς σκέψεως, ὁ χώρος καὶ ὁ χρόνος εἶναι τριαδικαί. Τρεῖς αἱ διαστάσεις τοῦ χώρου: μήκος, πλάτος, ὕψος. Τρεῖς αἱ διαστάσεις τοῦ χρόνου: πρόσθερον, παρὸν καὶ μέλλον. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν θέλει νὰ μάθῃ τί εἶναι ἡ Τριάς ζῆ ἐν τούτοις ἐντὸς Αὐτῆς, ὅπως ὁ ἰχθὺς εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὸ πτηνὸν εἰς τὸν ἀέρα¹.

Εἶναι ἐπίσης τυχαῖον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ βαθεῖα θρησκευτικὴ παράδοσις τῶν λαῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἄριων, στηρίζεται ἐπὶ Θεοῦ εἰς τρία πρόσωπα, σημειουμένου ἔστω καὶ κατὰ τρόπον συγκεχυμένου καὶ οἰοῦναι προτυπωτικὸν τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ; Καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας καὶ οἱ Γερμανικοὶ λαοὶ καὶ οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Πέρσαι καὶ εἴ τινας ἄλλοι ἐκ τοῦ Ἰνδοερωπαϊκοῦ δένδρου, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία τῶν Θρησκευμάτων, δὲν ἀποδέχονται ὡς πρώτην ἀρχὴν μίαν μοναδικὴν θεότητα ἐγκεκλεισμένην εἰς ἐαυτὴν καὶ ἀδυνατοῦσαν ἄφ' ἑαυτῆς νὰ ἐκχυθῆ πρὸς τὰ ἔξω ὡς Δημιουργία, ὡς Πρόνοια, ὡς λυτρωτικὴ δύναμις τοῦ κόσμου, ἀλλὰ εἰς Θεός, εἰς τρία ἢ δύο πρόσωπα κινοῦνται ἐντὸς τῆς ἱστορίας των, τῆς ζωῆς των, καὶ δημιουργοῦν τοὺς πολιτισμούς των, τὴν

¹ I. D. Mérejkovsky, Les Mystères de l' Orient, σ. 40-41.

δόξαν των. Ἡ διὰ τοῦ Κυρίου ἀποκάλυψις τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ ἐν τῶν θεμελιωδεστάτων χριστιανικῶν διδαγμάτων. Ὅσάκις ἐθίγη ἡ θρησκευτικὴ αὕτη ἀλήθεια, διεξήχθησαν κρατεροὶ ἀγῶνες πρὸς διάσωσιν καὶ κατοχύρωσιν αὐτῆς. Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἔσωσε τὸν θεῖον χαρακτήρα τοῦ Χριστοῦ, ἀνεστήλωσε τὸ κῆρὸς Του ἐνώπιον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, ἐθεμελίωσε τὴν πειθαρχίαν τῶν πολιτισμένων λαῶν εἰς τὸ Θεῖον Πρόσωπόν Του, ἀπορραπίσασα τὴν ρασιοναλιστικὴν, τὴν μονοφυσικὴν τοῦ Ἀρείου Θεολογίαν, ἡ δὲ ἑξῆς, ἐὰν ἐθριάμβευε, θὰ μετέβαλλε τὴν πορείαν τῆς Ἱστορίας, θὰ ἠλλοίωνε τοὺς χαρακτήρας τοῦ σημειωθέντος ἀνὰ τοὺς αἰῶνας πολιτισμοῦ. Τὸ λεπτὸν Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐν τῷ προσώπῳ τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας εἶχεν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀποσαφηνίσεως τῶν μυστηρίων τῆς Πίστεως. Οἱ ἄλλοι χριστιανικοὶ λαοὶ τῆς Δύσεως ἀπλῶς ἐπειθάρχουν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν μεγάλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα εὗρε τὰς ὠραίας διατυπώσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἠρομήνευσε τὰς ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθείας καὶ συνέταξε τοὺς ὄρους καὶ τὰ σύμβολα, τὰ ὁποία διὰ μέσου τῶν αἰῶνων εἰς ὅλον τὸν χριστιανικὸν κόσμον, καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἡμέτερον Ἔθνος καὶ εἰς ὅλους τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς, ἀποτελοῦν τὰ βαθύτερα, τὰ στερεώτερα θεμέλια, τὴν συνεκτικὴν δύναμιν τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς των ζωῆς. Ἐὰν καὶ μίας καὶ μόνης λέξεως ἡ ἀφαιρέσις ἐξ αὐτῶν ἀποτολμηθῇ, θὰ διασεισθοῦν αἱ βάσεις τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐθνους, θὰ ταραχθοῦν αἱ ψυχαὶ τῶν μεγάλων νεκρῶν. Καὶ ὅμως ὑπῆρξε πρόσφατος ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀφαιρεθῆ ἡ ἐπικεφαλὴ τοῦ Συντάγματος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ «ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος», χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ πολιτικοὶ δὲν ζοῦν τὰ μεγάλα αἰσθήματα τῶν λαῶν των στεροῦνται τοῦ καθολικοῦ κύρους, τὸ ὁποῖον ἀντλείται ἀπὸ τὸν σεβασμὸν τῶν ἀληθειῶν ἀκόμη καὶ τῶν προλήψεων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκφράζεται ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ. Τὸ θεῖον πρόσωπον τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον ἐβεβαιώθη καὶ ὑπὸ τῆς τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ κατεκυρώθη ὡς Θεανδρική προσωπικότης, ἀπέβη ὁ Θεὸς ὁ ἀποκαλυφθεὶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἐθνους καὶ ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸ ὡς πηγὴ ἑμπνεύσεως καὶ δημιουργίας, ὡς ἐστὶα φωτὸς καὶ λάμψους καὶ μεγαλείου. Καὶ ἡ φιλολογία του καὶ οἱ ἀγῶνες του καὶ ἡ τέχνη του, τὰ μνημεῖά του εἶναι ἀπαυγάσματα τῆς πίστεως τοῦ Ἐθνους πρὸς τὸν Θεόν του. Καὶ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας καὶ τῶν δοκιμασιῶν, καὶ κατὰ τὴν ἀνάστασίν του καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας του ἡ ἀκατάβλητος δύναμις, μετὰ τὴν ὁποίαν ἦτο θωρακισμένον τὸ Ἔθνος, ἠντλείτο ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸν του αἶσθημα, ἀπὸ τὴν μακροαίωνα χριστιανικὴν παράδοσιν. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς λυτρώσεως καὶ ἰκανοποιήσεως καὶ γαλήνης, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ὁμαλῆς καὶ ἀκινδύνου προαγωγῆς καὶ τελειώσεως τοῦ Ἐθνους καὶ τῶν ἄλλων λαῶν, παρὰ μόνον ἡ ὁδὸς τῆς χρι-

στιανικῆς ζωῆς, ἡ ὁποία μόνη ἐδραιώνει τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου, κατευθύνει ἀνεκκλινομένων τὴν ἱστορίαν τῶν Ἐθνῶν, καὶ αὐξάνει τὴν δημιουργικὴν των δύναμιν. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὰς μορφάς, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀπεκαλύφθη ὑπὸ θεοπνεύστων ἀνδρῶν καὶ διετυπώθη ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἡ χριστιανικὴ αὕτη ζωὴ συνεχίζεται ὡς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς θρησκευτικὴ προγονικὴ ἐμπειρία, ὡς θεῖα διδάγματα καὶ θεῖα λατρεία, ὡς ἐκουσία πειθαρχία καὶ ὑποταγὴ μετὰ κέντρον τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ συγκεφαλαίωσις καὶ ἡ περίληψις τῶν πνευματικῶν ἀξιών, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, τὸ πρότυπον ἐν τῷ ὅπῳ ἀνιπαύεται ὁλοκληρωμένη ἡ ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου. ἡ δύναμις ἡ δικαιοῦσα τοὺς ἀγῶνάς του καὶ τὰς μεγάλας ἐλπίδας του.

[Εἰς τὸ προσεχὲς τὸ τέλος]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ὡς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ οὕτω καὶ ἐν τοῖς ὕμνοις καὶ ταῖς εὐχαῖς αὐτῆς ἀποπέμπει πρὸς τὸ τρίτον τῆς Ἁγίας Τριάδος πρόσωπον Ἰσην τιμὴν καὶ προσκύνησιν τῆς ἀπονεμουμένης πρὸς τὰ ἕτερα δύο αὐτῆς πρόσωπα. Οἱ πιστοὶ ὅμως, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐν τῇ πράξει λησμονοῦσι τὴν θέσιν καὶ τὰς ἰδιαιτέρας τοῦ Παράκλητου ἐνεργείας καὶ σπανίως ἀπενθύνονται ἐνσυνειδήτως πρὸς αὐτόν. Ἡ αὐριανὴ ἐροτῆ, οὕσα κατ' ἐξοχὴν μνημονευτικὴ τῶν ἐνεργειῶν καὶ χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἃς ἀποτελέσῃ ἀφορμὴν, ἵνα πάντες μνησθῶμεν τῶν πλοουσίων αὐτοῦ δωρεῶν, τὰς ὁποίας ἐκχέει πρὸς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἰδιαιτέρως ὅμως κατὰ τὰς πονηρὰς ταῦτας ἡμέρας ἃς ἐπιστήσομεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ὅτι τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁ Παράκλητος, ὁ παραρηγοητής, ὁ ὁδηγῶν πρὸς πᾶσαν τὴν Ἀλήθειαν, ὅτι αὐτὸ εἶναι ὑπερεντυγχάνον ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, ὅταν ἐν τῇ προσευχῇ ἡμῶν δὲν γνωρίζομεν «τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ». Ἄς καταφεύγωμεν δὲ μετὰ πίστεως πρὸς αὐτό, παρακαλοῦντες ὅπως φωτίξῃ τοὺς πάντας, μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἀρχαῖς καὶ ἐν ἐξουσίαις, ἵνα μὴ ἀντιπίπτωσιν αὐτῷ, καὶ φροντίζοντες, ὥστε διὰ τῶν πράξεων καὶ τοῦ ἐν γένει βίου ἡμῶν νὰ μὴ λυπῶμεν «τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ», ὅποτε δυνόμεθα τὰ εἰμεθα βέβαιοι, ὅτι ὁ ἐν Τριάδι Θεός, ὁ ἀποκαλυφθεὶς ἐν τῇ ἀγαθόθῳ Αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς, εἶναι ἰκανὸς εἰς τὸ «ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν».

Ἡ Βίβλος ἐν τῷ κόσμῳ

Τὸ θαῦμα τῆς ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον ἐκχύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπαναλαμβάνεται πλέον καθ' ἑκάστην διὰ τῆς διαδόσεως τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ τῆς μεταφράσεως αὐτῶν εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἀνθρωπίνας γλώσσας, ἡ ἐν ταῖς ὁποῖαις μετάδοσις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ ὕμνον πρὸς τὴν ἐν τῷ ὀνόματι Του ἐνόητα καὶ βεβαιώσιν τῆς πανανθρωπίνης ἀξίας του. Οὕτω κατὰ τὴν 57ην εἰη-

σίαν Συνέλευσιν τῆς Διεθνoῦς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Βίβλου, εἰς τῶν ἀντιπροσώπων, ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τῆς Βίβλου, ἀνέφερε διὸ ἀπὸ τοῦ 1804, ἔτους ἰδρύσεως τῆς Βρετανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας, ἐπωλήθησαν περὶ τὰ 700.000.000 ἀντίτυπα. Ἡ Βιβλος, πλήρης ἢ ἐν μέρει, μετεφράσθη εἰς πλείονας τῶν 1000 γλωσσῶν καὶ διαλέκτων. Κατὰ σχετικὴν διέκθεσιν, ἢ ἐν τῷ κόσμῳ κυκλοφορία τῶν Γραφῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆλθεν εἰς 11.039.491. Ἐν τῇ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ ἡ κυκλοφορία ἠδξήθη ἀπὸ 1.589.000, κατὰ τὸ ἔτος 1937)38, εἰς 1.660.000 κατὰ τὸ 1938)39. Μεγάλη προσπάθεια κατεβλήθη, ὅπως ἀδξηθῆ ἡ κυκλοφορία τῆς Βίβλου ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ, ὅπου ἤδη ἔφθασε τὸν ἀριθμὸν τῶν 831.000, ἔτησις. Ἀντιθέτως ἢ ἐν Κίνα κυκλοφορία τῆς Γραφῆς παρουσιάζει ποίαν τινα μείωσιν, συνεπεία τοῦ Συνοδικοῦ πολέμου. Οὕτως ἀπὸ 3.031.000 κατῆλθεν εἰς 2.093.000. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διαρעύσαντος ἔτους ἡ Ἁγία Γραφή μετεφράσθη εἰς ἔννεα ἀκόμη γλώσσας, δξ ὧν πέντε ὁμιλοῦνται ἐν Ἀφρικῇ, τρεῖς ἐν Ἀσίᾳ καὶ μία ἐν Ἀμερικῇ, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἑσκιμῶν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Canterbury, ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς, ἀπηθύνη καὶ πάλιν ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς χριστιανούς, οἵτινες εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦσι τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπως προσεύχονται ἐκ καρδίας καὶ παρακλῶν τὸν Θεὸν νὰ πέμψῃ καὶ σήμερον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ νὰ πληρωθῆ ὑπόσχασίς Του: «Ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν διαρעύσαν ἑβδομάδα ἡ Ἱ. Σύνοδος συνῆλθεν εἰς δύο τακτικάς συνεδριάσεις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσάνθου, ἀτζοληθεῖσα ἐπὶ διαφόρων ὑπηρεσιακῶν θεμάτων.

Κατὰ τηλεγράφημα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Ἀλεξάνδρου ὁ ἐν Κερκύρα νοσηλευόμενος Σεβ. Μητροπολίτης πρῶην Σφξοαγαθουπόλεος Κωνσταντῖνος ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, πληροφορηθεῖσα τὸ γεγονός, κατὰ τὴν συνεδίρισιν αὐτῆς; τῇ παρελθούσῃ Πέμπτῃ, κατῆλθεν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Γεννάδιον ἡ Ἱ. Σύνοδος ἔχορήγησε μηνιαίαν ἄδειαν μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ πνευματικὴν ἀναφυχήν.

Εἰς τὸν Σεβ. Μητρο. Πατρῶν κ. Ἀντώνιον ἡ Ἱ. Σύνοδος ἔχορήγησε μηνιαίαν ἄδειαν ἀπουσίας εἰς Λουτράκιον διὰ λουτροθεραπείαν καὶ Ἀθήνας.

Ὡσαύτως πρὸς Λουτροθεραπείαν εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Βεργίας καὶ Ναούσης κ. Πολύκαρπον ἔχορήγησε μηνιαίαν ἄδειαν διὰ Κεμμένα Βούρλα καὶ Ὑπάτην καὶ εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σιδηροκάστρου κ. Βασίλειον εἰκοσήμερον διὰ Λουτράκιον.

Διὰ Β. Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 29 Μαρτίου καὶ δημοσιευθέντος; τῇ 2 Μαΐου ἔ. ἔ. ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 92 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ὁ παρὰ τῇ Ἱ. Μητροπόλει Σπάρτης Γραμματεὺς κ. Ἀλέξανδρος Τριλιούρης, συμπληρώσας τριετὴ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν, προήχθη εἰς τὸν μισθὸν καὶ βαθμὸν Γραμματέως α' τάξεως.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐρησκειμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 47.406 τηλεγραφικῆς ἐγκυκλίου του πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας ἀνεκοίνωσεν, ὅτι πρὸς πλήρωσιν τῶν χρευσουσῶν θέσεων ἐφημερίων χωρίων ἐπιτρέ-

πεται ἡ παράτασις ἐπὶ τρίμηνον τῆς λειτουργίας Ἐκκλησιαστικῶν Προπαρασκευαστικῶν Σχολῶν, εἰς ὧς δύνανται νὰ φοιτήσωσι μόνον οἱ μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1399/1938 ἀναγκ. νόμου ἐκλεγέντες ὡς ἐφημέριοι.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, τῇ ἑορτῇ τῶν Ἁγ. Ἰσαποστόλων Κωνσταντῖνου καὶ Ἑλένης, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐν Πειραιεὶ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγ. Κωνσταντῖνου κατὰ τὸν Μ. Ἐσπερινόν, τῇ δι' ἐπιούσῃ ἐτέλεσε τὴν θεῖαν Λειτουργίαν καὶ ὁμίλησεν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγ. Κωνσταντῖνου Ὁμονοίας.

Ἐπεσέφθη τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον καὶ συνειργάσθαι μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ὁ ὑφυπουργὸς τῶν Ἐρησκειμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Ν. Σπέντζας.

Παρουσία τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ πυκνοῦ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ὁ νέος τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀ. Ὀρλάνδος, ἐποιήσατο τῇ ἐσπέρᾳ τῆς παρελθούσης Τετάρτης, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν ἑναρξίν τῶν παραδόσεων αὐτοῦ με θέμα: Πηγαὶ καὶ γενετικά χαρακτηριστικά τῆς Ἀνατολικῆς Χριστιανικῆς Τέχνης.

Παρουσία τῆς Α. Ε. τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ πρώτου ἀνεγειρομένου οἴκου τῆς Ε.Ο.Ν. ἐν Αἰγάλεῳ. Τὸν ἁγιασμὸν ἐτέλεσεν, ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου.

Ἐτελέσθη ἐν Πειραιεὶ μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς μεγάλης φιλανθρώπου ἀοιδίμου Αἰκατερίνης Καϊβάνο, ἐν τῷ εἰς μνήμην αὐτῆς ἀνεγερθέντι καὶ τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Ὀρφανοτροφεῖῳ δωρηθέντι παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς συζύγου αὐτῆς κ. Βικεντίου Καϊβάνο, Ἱ. Ναῷ τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης. Τὴν θεῖαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν, ἐντολῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου, ὅστις καὶ διεβίβασε πρὸς τὸν κ. Καϊβάνο τὰς εὐχὰς τῆς Α. Μακαριότητος.

Ὑπὸ τοῦ Ἰννευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπεβλήθησαν αἱ κάτωθι ποιναὶ: Εἰς τοὺς ἐφημέριους τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Αἰκατερίνης Πετραλώνων, Ἐρμανουὴλ Αἰβαλιώτην καὶ Γεώργιον Παπαδόπουλον, ἀργία ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους, μετὰ παύσεως ἀπὸ τῆς ἐφημεριακῆς τὸν θέσεως, δι' εὐλογίαν ἀθέσμου γάμου. Εἰς τὸν ἐφημέριον Ἁγίου Χαραλάμπους Πολυγώνου, Σάββαν Κήπουλαν ἀργία τετράμηνος, δι' εὐλογίαν γάμου κληρικῶ. Εἰς τὸν ἱερομόναχον Σωφρόνιον Γιαλοῦσσην, ὀκτάμηνον ἀργία καὶ ἡμίση; σωματικὸς περιορισμὸς εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Λογκοβάρδας, δι' εὐλογίαν γάμου ἀνευ Ἐπισκοπικῆς ἀδείας. Εἰς τὸν ἱερομόναχον Χρυσόστομον Μπουάν, ἀργία ἑνὸς ἔτους μετ' ἰσοχρόνου σωματικοῦ περιορισμοῦ εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ἁγίας Λαύρας, διὰ σοβαροτάτων σκανδαλισμῶν τῶν πιστῶν. Εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων Ἀττικῆς, εἰκοσάήμερος ἀργία διὰ σκανδαλισμῶν τῶν πιστῶν.

Ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἐπεβλήθησαν αἱ ἐπόμεναι ποιναὶ: Εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Πολυκάροπου, Βοτανικοῦ, Δημήτριον Σπέντζον, εἰκοσάήμερος; ἀργία, διὰ πλημμελῆ ἐπέτελεσεν τῶν καθηκόντων του. Εἰς τὸν ἐφημέριον Ἁγίας Εἰρήνης Στυλιανὸν Νικήταν, ἡ ἴδια ποινῆ, ἐπὶ σκανδαλισμῶ. Εἰς τὸν ἐφημέριον Ἁγίου Γεωργίου, Λυκαβητηῦ, δεκαπενθήμερος ἀργία ἐπὶ σκανδαλισμῶ τῶν πιστῶν. Εἰς τὸν ἐφημέριον Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, Παναγιώτην Παναγιωτόπουλον, ἡ αὐτὴ ποινῆ, δι' ἀταξίας παρατηρηθεῖσας ἐν τῷ Ἁγίῳ Βήματι. Εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Πετραλώνων, Παναγιώτην Παπαναγιώτου, ἡ ποινῆ τῆς ἐπιπλήξεως δι' ἀταξίαν παρατηρηθεῖσαν ἐν τῷ Ἁγίῳ Βήματι.

Ἐντολῇ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Ἀκαρνανίας κ. Ἱεροθέου ὁμιλοῦν κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν οἱ κάτωθι Θεολόγοι: Εἰς τὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας Μεσολογγίου ὁ Πρωτοσύγγελλος κ. Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης. Εἰς τὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας Βονιτσης ὁ Παν. ἱεροκήρυξ κ. Σωφρόνιος Παπακυριακοῦ. Ἐν Ἀργινίῳ ἐν τῷ Ἱ. ναῷ Ζωοδόχου Πηγῆς ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεολόγος κ. Κ. Πούλος. Ἐν Ἐθέρῳ ὁ καθηγητῆς κ. Ἐναστ. Κουρμπάνης. Ἐν Δοκιμῷ Ἀγρινίου ὁ κ. Ι. Παπαθανασίου. Ἐν Ἀστακῷ ὁ καθηγητῆς κ. Παν. Γαγιάτσος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Τῇ 30ῃ Ἀπριλίου ἐν συρροῇ μοναδικῇ ἐκκλησιάσματος ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας Λογδίνου ἐτελέσθη ἡ θεία Λειτουργία, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τεσσαρακονταετίας, ἀφ' ἧς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων, ἕξαρχος τῆς Δυτ. καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης, εἰσήλθεν εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας. Τῆς θ. Λειτουργίας προσέηρχεν ὁ ἐορτάζων Ἱεράρχης, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Κλήρου τοῦ Ναοῦ ὡς καὶ τῶν προϊσταμένων τῶν Ἑλληνικῶν Ὁρθοδόξων Ναῶν Μαγχεστρίας, Μ. Οἰκονόμου Κ. Καλλινίκου, Κύριου Πρωθιερέως Θ. Παπαδοπούλου καὶ Λαζάρου Ἀρχιμ. Κ. Βαλιώδου. Μετὰ τὴν θ. Λειτουργίαν ἐπηκολούθησε Δοξολογία καὶ μετ' αὐτὴν προσεφώνησε πρῶτος τὸν ἐορτάζοντα ὁ προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἀγ. Σοφίας Μ. Ἀρχιμ. Μ. Κωνσταντινίδης, ἐξ ὀνόματος τοῦ Κλήρου τῆς ἐπαρχίας Θυατείρων καὶ τῶν πολυπληθῶν μαθητῶν τοῦ ἁγίου τῷ Ἰωβιταίῳ αὐτοῦ Μητροπολίτου. Ὁ Μ. Ἀρχιμανδριτὴς εἶπεν, ὅτι ὁ Κλήρος τῆς ἐπαρχίας Θυατείρων, σὺν τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐορτῆς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τεσσαρακονταετίας ἐκκλησιαστικῆς δράσεως ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν, ἠθέλησεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ νὰ τιμῆται πρῶτος τὸν βαθὺν θεολόγον, δεῦτερον τὸν ἀκάματον καὶ ζωλωτὴν Ἱεράρχην καὶ τρίτον τὸν διακεκριμένον, διαπρεπῆ καὶ τὰ μάλιστα ἐκκλησιαστικὸν ἄνδρα, τὸν ἐξυψώσαντα ὅσον οὐδεὶς τὸ γόητρον τῆς Ὁρθοδοξίας παρὰ τοῖς ἑτεροδόξοις. Μετὰ τὸν Μ. Ἀρχιμανδριτὴν, ὁ προϊστάμενος τοῦ ἑλληνικοῦ ναοῦ Μαγχεστρίας Μ. Οἰκονόμος Κ. Καλλινίκος προσεφώνησεν ὡσαύτως τὸν ἐορτάζοντα Ἱεράρχην διὰ ποιήματος ὀρασιώτατου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ Σοφία, ἡ Πατρίς καὶ ἡ Ὁρθοσκεία πλέκουν τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἀνωτάτου κληρικοῦ, τοῦ τιμωτῶν τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν ἐν γένει.

Τέλος ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐκκλησιαστ. Ἐπιτροπῆς κ. Ἀγ. Αὐγερινός, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἑλλην. Κοινότητος Λογδίνου, ἠγόρασε τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θυατείρων δι' ὅσα ἐπετέλεσεν ὑπὲρ τῆς Κοινότητος Λογδίνου, ἀφ' ἧς ἐγκαθιδρύθη ἐν τῇ πρωτεύουσὶ ταύτῃ τῆς ἀχανοῦς Βρεττ. Αυτοκρατορίας καὶ ἐξέφρασε τὴν διάπυρον εὐχὴν, ὅπως ἀξιοθῶσιν οἱ Ἕλληνας τοῦ Λογδίνου, ἵνα ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν πανηγυρίσωσι καὶ τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς δράσεως αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ὁ Κλήρος, οἱ Ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ, ὁ Κανονικὸς Δούγκλας, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τινες τῶν προκρίτων τῆς Κοινότητος, παρεκάθησαν εἰς πρόγευμα, παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ ἐορτάζοντος Ἱεράρχου, καθ' ὃ ἠγέρθησαν προποσεῖς ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς εὐεργετικῆς καὶ καρποφόρου δράσεως τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου «Γλάσνικ» δημοσιεύει ἐκθέσεις τινὰς ὑποβληθείσας εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον ὑποβληθείσας ὑπὸ ἐπισκόπων, οἵτινες διαλαμβάνουν περὶ τῆς ἠθικοθρησκευτικῆς καταστάσεως τῶν πιστῶν, περὶ τῶν ἔργων τῶν ἱερέων, περὶ τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἱεροποστολῆς, περὶ τοῦ φιλανθρωπικοῦ καὶ κοινωνιολογικοῦ ἔργου τῆς ἐκκλησίας, περὶ τῶν ἐκκλ. δικαστηρίων, περὶ τῶν μοναστηρίων καὶ τῶν μοναχῶν. Ἐκ τῶν ἐκθέσεων τούτων φαίνεται, ὅτι οἱ πιστοὶ τακτικὰ ἐκκλησιάζονται καὶ ὅτι δὲν παραμελοῦσι τὴν προσέλευσιν εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς θείας Μεταλήψεως. Γενικῶς εἰπεῖν, τὰ πράγματα εἶναι λίαν ἱκανοποιητικὰ, ὅπερ δεικνύει, ὅτι ἡ ἀδελφὴ Ἐκκλησία ἔχει ζωὴν ἐκδηλοῦν εἰς τὰ πεδία ταῦτα τῆς ἐκκλ. δράσεως.

- Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Ναυπакτίας καὶ Εὐρυτανίας

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς ἐνός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσεύσεως τῆς κηρύξεως ὑποβάλλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχ. Μητρο-

πόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 68 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 1369 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ ὡς καὶ πιστοποιητικὸν κοινωνικῶν φρονημάτων, προκειμένων νὰ προσδῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς χηρσεύσεως ἐνορίας Κέδρων Εὐρυτανίας. Ἐν Ναυπакτιῳ τῇ 4 Μαΐου 1939. Ἁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Γερμανός.

— Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς ἐνός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχ. Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 68 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 1369 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ ὡς καὶ πιστοποιητικὸν κοινωνικῶν φρονημάτων, προκειμένων νὰ προσδῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς χηρσεύσεως ἐνορίας Ἁγίου Βλασίου Εὐρυτανίας. Ἐν Ναυпакτιῳ τῇ 4 Μαΐου 1939. Ἁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Γερμανός.

Ἱ. Μητρόπολις Κρήτης

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων ἀπαιτούμενα προσόντα διὰ νὰ καταλάβωσι ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς ἐνός μηνός ἀπὸ σήμερον τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 68 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα ἐγγραφα προκειμένων νὰ γίνῃ ἀνακήρυξις ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς χηρσευομένων θέσεων ἐφημερίων ἐν ταῖς ἐνορίαις: 1) Ἄνω Καλεσσῶν, 2) Κάτω Καλεσσῶν, 3) Καζροῦρι-Γάζι τῆς Ἐπαρχίας Μαλεβουζίου, 4) Ἀρμάχας, 5) Γαλατὰ τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος, 6) Πρεβελιανῶν καὶ 7) Γκαγκαλῶν τῆς ἐπαρχίας Μονοφατισίου. Ἐν Πρακτικῇ τῇ 19 Μαΐου 1939.

Ἁ Κρήτης Τιμόθεος

Ἱ. Μητρόπολις Κίτρους

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα τοῦ ἀρθροῦ 68, παραγρ. 4 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 1369/1938 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», διὰ κόμας ἐχούσας πληθυσμὸν μέχρι 2000 κατοίκων, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 68 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, καθὼς καὶ πιστοποιητικὸν τοῦ Ὑφυπουργείου Δημοσ. Ἀσφαλείας περὶ τῶν κοινωνικῶν φρονημάτων αὐτῶν, προκειμένων νὰ προσδῶμεν εἰς τὴν ἀνάδειξιν ὑποψηφίων ἱερέων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν χηρσευομένων ἐνοριῶν τακτικῶν ἐφημερίων 1) Ἁγίας Παρασκευῆς Παλαιῶν Ἐλευθεροχωρίου, 2) Κοιμήσεως Θεοτόκου Παληαμπέλων καὶ 3) Πρωφῆτου Ἡλιοῦ Ρυακίων. Ἐν Κατερίνῃ τῇ 20ῃ Μαΐου 1939.

Ἁ Κίτρους Κωνσταντῖνος

Ἱ. Μητρόπολις Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης

Προσκαλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κατὰ τὸν ἰσχύοντα Νόμον προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὰς κάτωθι κενὰς θέσεις ἐφημερίων: 1) τοῦ ἐν Μεσαρχῶν Αἰγίνης ἱ. ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου 2) τοῦ ἐν Παχειαρχῆ - Αἰγίνης ἱ. ναοῦ Ἁγ. Διονυσίου 3) τοῦ ἐν Θερμησίᾳ Ἐρμιόνης ἱ. ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. 4) τοῦ ἐν Ἡλιοκαστρίῳ ἱ. ναοῦ Ἁγ. Ἀποστόλων, ἵνα ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσεύσεως τῆς παρούσης, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν, ὅπως ἀνακηρυξώμεν τοὺτους ὑποψηφίους πρὸς κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω ἐφημεριακῶν θέσεων. Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 18ῃ Μαΐου 1939.

Ἁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Προκόπιος

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ ἀνταλλάσσοντες Περιοδικὰ, Βιβλία καὶ παντὸς εἶδους ἐντυπα, ν' ἀποστέλλωσι ταῦτα εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τὴν κάτωθι διεύθυνσιν (Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὁδὸς Φιλοθέης ἀριθ. 19, Ἀθήνας).

ΕΠΙΣΗΜΕΝ τὰ παντὸς εἶδους ἐμβάσματα, συνδρομαὶ κλπ. ὑπὲρ τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία», δέον ν' ἀποστέλλωνται διὰ ταχ. ἐπιταγῆς εἰς τὸν Διαχειριστὴν τοῦ Δελτίου κ. Κωνστ. Γ. Μόνην. Γραφεῖα Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ὁδὸς Φιλοθέης ἀριθ. 19, Ἀθήνας.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΖΗΣ

Τύποις «Φοῖνικας», ὁδὸς Λεωνάτου 4.—Τηλ. 54-229